

KULTŪRAS NORIŠU PIEDĀVĀJUMA IZLASE 2025. gada APRĪLIS

UZMANĪBAS CENTRĀ CIRKS

Cienījamie kolēģi un draugi!

Kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” komanda sadarbībā ar dažādu kultūras nozaru ekspertiem turpina rakstu sēriju, lai iepazīstinātu ar kādu no programmā iekļautajām kultūras nozarēm. Šoreiz fokusā cirks.

Programma “Latvijas skolas soma” sniedz iespēju skolēniem iepazīt Latvijas mākslas un kultūras norises visā plašajā spektrā – mūzikā, teātrī, dejā, cirkā, vizuālajā mākslā, kino, arhitektūrā, dizainā, kultūras mantojumā, literatūrā un grāmatniecībā. Dažas no šīm jomām gan skolotājiem, gan skolēniem ir tuvākas un pazīstamākas, citas neko daudz neizsaka vai nav gadījies ar tām tā īsti sastapties un iepazīties. Šīs tematiskās izlases palīdz akcentēt kultūras daudzveidību un padarīt saprotamāku tās dažādo nozaru specifiku bērnu un jauniešu auditorijām, kā arī vēl vienā veidā sniegs atbalstu skolotājiem.

Cirka pētnieces Elvīras Avotas eseju par cirka nozares vēsturi, attīstību un situāciju šodien lasiet programmas tīmekļvietnē: <https://latvijasskolassoma.lv/resursi/raksti-un-publicacijas/cirks-ka-vieta-kur-satikt-sevi-pasu/>.

Aija Tūna, Dr. paed.,
kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja

Klaunādes izrāde “Pačamamo”

Piedāvā: Rīgas cirks

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienes norise

Kontaktinformācija: Teiksmā Janke, e-pasts: teiksmajanke@cirks.lv, tel. nr.: 29492631

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/klaunades-izrade-pacamamo/>

Savā koferī nesdams trikus, mūziku, kā arī dažādas noderīgas un nenoderīgas lietas, klauns Cronopio ierodas jaunā (vai varbūt sen pazīstamā?) vietā. Cronopio uzbur komisku un sirsnīgu ne pārāk veikla ceļotāja tēlu un humora valodā runā par lielām un mazām pazīstamām tēmām. Klauns Cronopio (*Mariano Gedwillo*) ir argentīnietis ar latviešu saknēm. Viņš ir audzis Latīņamerikā, uzstājies daudzviet pasaulē, tostarp daudzās Eiropas valstīs, un šobrīd Rīgas cirkam viņu ir izdevies uz laiciņu piesaistīt Cronopio vecvecāku dzimtajā pilsētā Rīgā.

Kopā ar izrādi skolotāji saņem arī jautājumus sarunai ar skolēniem pirms izrādes skatīšanās. Metodiskajos ieteikumos iekļautā informācija ļaus tuvāk iepazīt cirka mākslu, tai skaitā uzzināt dažādas versijas par cirka pirmsākumiem; veidot izpratni, ko nozīmē tradicionālais cirks un kā tas atšķiras no laikmetīgā cirka; apzināties, kādas vērtības varam ieraudzīt cirka mākslā; pārdomāt, ko nozīmē būt klaunam un vai tas patiesi ir tik vienkārši, kā izskatās.

Pantomīmas un cirka izrāde “PantoCirks”

Piedāvā: Cirka mākslinieki Valērijs Komisarenko un Alīna Kešāne

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs un digitāla norise

Kontaktinformācija: Alīna Kešāne, e-pasts: aliinakessane@inbox.lv, tel. nr.: 26344607

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/teatrala-pantomima-un-cirka-izrade-pantocirks/>

Šajā izrādē tēli ar dažādiem un pilnīgi atšķirīgiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem skolēniem izstāsta savu stāstu, apvienojot pantomīmas un cirka priekšnesumu elementus. Stāsta galvenais varonis ir sapņotājs, kurš ceļo pa dzīvi ar savu iespēju koferi. Sapnis ir virziens kurā viņam doties. Sapnis ir būt laimīgam. Pa ceļam viņš sastop Iguānu un meiteni – mīlestību un draudzību, kuras pilnas spēlēm, entuziasma un spilgtas fantāzijas. Visa trijotne apvienojas kopīgā sapņošanā, bet, kad sapnis ir kļuvis par realitāti, fantāzija var bagātināt dzīvi.

Izrādē piedalās Valērijs Komisarenko – oriģinālā cirka mākslinieks, plastiskās akrobātikas žanra meistars, “gumijas cilvēks” jeb “cilvēks bez kauliem” un žonglieris; Alīna Kešāne – dejojāja, cirka māksliniece un Dmitrijs Ivanovs – aktieris, mīms.

Neverbāla izrāde ar žonglēšanas elementiem “Soliņš”

Piedāvā: Radošā apvienība “Teātris azotē”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs un digitāla norise

Kontaktinformācija: Marika Čerņavska, e-pasts: marikacernavska4@gmail.com, tel. nr.: 29187360

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/neverbala-izrade-ar-zonglesanas-elementiem-solins/>

Šī ir izrāde ar jaunā cirka elementiem, kurā žonglēšana un manipulācija ar priekšmetiem kļūst par organisku stāsta sastāvdaļu. Izrāde notiek bez vārdiem, tā vēsta sirsnīgu stāstu par divām neparastām meitenēm, kas sastopas parkā uz soliņa. Lai gan abas ir ļoti atšķirīgas, tieši žonglēšana palīdz abām saprasties. Pēc izrādes var organizēt 40 min ilgu žonglēšanas nodarbību, kurā tiek apgūti triki ar bumbiņām u.c. priekšmetiem.

Burvju triku izrāde “Brīnumi notiek”

Piedāvā: Iluzionisma teātris un muzejs “Mystero”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Inese Mežgale, e-pasts: info@pecolli.lv, tel. nr.: 26191261

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/burvju-triku-izrade-brinumi-notiek/>

Cirka un burvju mākslas izrādē apvienoti atraktīvi stāsti par iluzionisma vēsturi, lai atklātu skolēniem, kā ar dažādiem kultūras izpausmes līdzekļiem iespējams izzināt pasauli, tai skaitā veicināt radošumu, fantāziju un izzināt skolā apgūstamo dažādu jomu mācību priekšmetu saturu, jo visas šīs zināšanas atraktīvā veidā izrādē liek lietā profesionāli burvju mākslinieki.

Daudzās dažādās pasaules pasakās un stāstos bieži ir pieminēti neticami brīnumi. Izrādes veidotāji – iluzionisti Dace un Enrico Pecolli – kopā ar skatītājiem aizceļos uz “Džungļu grāmatu”, kur Čūska demonstrēs burvju triku, būs iespēja izmantot “laika mašīnu” un paceļot laikā, skolēni uzzinās, kādas burvestības mācēja slavenais Vilhelms Tells, kā arī redzēs Mērijas Popinsas burvju lietussargu, savukārt kāds varēs iejusties Harija Potera lomā un izmēģināt, ko spēj burvju nūjiņas.

Koncertizrāde “Orķestromīma”

Piedāvā: Orķestris “Rīga”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Dita Maļinovska, e-pasts: dita.malinovska@riga.lv, tel. nr.: 29719779

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/koncertizrade-orkestromima-2/>

Orķestra “Rīga” mūziķi un mīmu ansambļa “Rīgas pantomīma” aktieri skolēniem piedāvā muzikāli teatrālu notikumu. Skatītāji kļūs par lieciniekiem kādam neparastam “kino seansam”, kurā skanēs melodijas no daudziem labi zināmām kino un animācijas filmām, tostarp “Zvaigžņu kari” (*Star Wars*), “Rokijs” (*Rocky*) un “Lieliskie” (*The Incredibles*).

Šīs interesantās ainas uz skatuves atveidos mīmu ansamblis “Rīgas pantomīma”, kuru kustības ar muzikālu pieredzi bagātinās orķestra “Rīga” mūziķi kopā ar diriģentu Valdi Butānu un stāstnieku Raiti Zapacki.

Izrāde “Burvju māksla senatnē un mūsdienās”

Piedāvā: Iluzionists Edžus

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs un digitāla norise

Kontaktinformācija: Edžus Kauķis, e-pasts: edzus.iluzionists@gmail.com, tel. nr.: 29240904

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/izrade-burvju-maksla-senatne-un-musdienas/>

Izrādē iluzionists piedāvā skolēniem sajūties kā senās pasaules pārstāvjiem, liekot viņiem saprast, ka arī pirms vairākiem tūkstošiem gadu iedzīvotāji bija cilvēcīgi un vienkārši. Katram svarīgi bija izklaidēties un priecāties, kā to pierāda viena no senākajām profesijām – iluzionisms.

Iluzionists ne tikai sniegs informāciju un vēstures faktus par šo seno profesiju, bet iemiesos to, demonstrējot dažādus trikus un ilūzijas. Izrādes laikā ar skolēnu līdzdarbību tiks demonstrēts vēsturiskais ceļš no iluzionisma pirmsākumiem līdz cirka kā mākslas formas laikmetīgajām izpausmēm. Tieši skolēnu iesaiste un humors, kas priekšnesumu apvij, liks atcerēties ne tikai faktus par profesijas attīstību un vēsturi, bet arī vēsturisko cilvēka tēlojumu, tā paplašinot katra skatītāja redzesloku. Priekšnesums liks aizdomāties par to, ka laikmetīgas profesijas arī ir nenoliedzama daļa no Latvijas kultūras.

Vizuālās žonglēšanas izrāde “Ouroboros”

Piedāvā: Rīgas cirks

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Māra Pāvula, e-pasts: cirks@cirks.lv, tel. nr.: 29356684

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/vizualas-zonglesanas-izrade-ouroboros/>

“Ouroboros” ir laikmetīgā cirka izrāde, kas, apvienojot cirku, mūziku un dramaturģiju, stāsta par matemātiskām figūrām sasaistē ar pasaules vēstures attīstību. Izrādes māksliniecisko valodu veido vizuālās žonglēšanas un objektu manipulācijas tehnikas apvienojumā ar mūziku.

Cirks ir vizuāli spēcīga un piesaistoša forma, ar kuras palīdzību ir iespējams runāt par sarežģītām tēmām. Matemātika un vēsture var šķist kā sausi un garlaicīgi mācību priekšmeti, bet, ja tos iepin vizuāli piesaistošā formā, kā šajā gadījumā – cirka izrādē, mūzikā un literārā tekstā, sausās definīcijas un teorijas sāk atdzīvoties. Izrāde spēj metaforiski atspoguļot matemātikas figūras un formas, lai tās kustas un mijiedarbojas. Tas veicina skatītājos radošumu un radošu domāšanu, kas ir nozīmīgi, lai nezaudētu interesi un nepadotos pie grūtībām izprast kādu sarežģītu tēmu.

Izrāde tapusi ar Valsts Kultūrkapitāla fonda 2024. gada mērķprogrammas “Programmas “Latvijas skolas soma” satura radīšana” atbalstu.

Izzinoša nodarbība “Cirks kā izpausmes veids”

Piedāvā: Cirka mākslinieki Valērijs Komisarenko un Alīna Kešāne

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienēs un digitāla norise

Kontaktinformācija: Alīna Kešāne, e-pasts: aliinakessane@inbox.lv, tel. nr.: 26344607

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/izzinosa-nodarbiba-cirks-ka-izpausmes-veids/>

Cirks palīdz saskatīt cilvēka darbību saikni ar fizikas likumiem, līdzsvara, kustību un gravitācijas robežām. Cirka darbība tās dažādajās formās prasa gan individuālo, gan komandas darbu. Tas ir nekonkurējošs, bet veicina individuālu un māksliniecisku virzību.

Nodarbības laikā skolēniem būs iespēja vērot Valērija Komisarenko plastiskās akrobātikas paraugdemonstrējumus, kā arī uzzināt par cirka vēsturi un ievērojamākajiem cirka māksliniekiem Latvijā un pasaulē, kā arī pašiem izmēģināt dažādas cirka disciplīnas, tai skaitā

plastiskās akrobātikas trikus, žonglēšanas pamatus, šķīvīšu griešanu, Diablo, staigāšanu uz “garajām kājām”, līdzsvara pedāļus un citas.

Muzejpedagoģiskā nodarbība klātienē vai virtuāli “Iluzionisma teātris un muzejs “Mystero””

Piedāvā: Iluzionisma teātris un muzejs “Mystero”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienē un digitāla norise

Kontaktinformācija: Inese Mežgale, e-pasts: info@pecolli.lv, tel. nr.: 26191261

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/muzejpedagogiska-nodarbiba-klatiene-vai-virtuali-iluzionisma-teatris-un-muzejs-mystero/>

Apmeklējuma laikā Iluzionisma teātra, muzeja “Mystero” komanda vai tā izveidotāji, burvju mākslinieki Dace un Enrico Pecolli, iepazīstinās ar burvju skatuves mākslas noslēpumiem un šīs jomas attīstības vēsturi Latvijā un pasaulē.

Nodarbības mērķis ir iepazīstināt skatītājus ar oriģinālās iluzionisma skatuves mākslas žanru daudzveidību, radošajiem izteiksmes līdzekļiem, lai popularizētu šo unikālo mākslu. Skolēni uzzinās, kāds bija pirmais populārākais burvju triks pasaulē, redzēs to nodemonstrētu, būs liecinieki cilvēka levitācijas iespējamībai un iespējai būt daļai no “trīs galvainas Amazones džungļu puķes” ilūzijas, kādu to varēja redzēt Vodevilas teātra laikos.

Skolēni ieskatīsies iluzionisma vēsturē Latvijā, kā arī uzzinās par spilgtākajiem Latvijas iluzionistiem 19. gadsimtā un 20. gadsimta sākumā. Uzzinās, kāpēc burvju mākslinieks Borsuks rija akmeņus un par kādiem nopelniem Buhāras emīrs uzdāvināja Latvijas iluzionistam Johanam Štrausam zelta piespraudī ar briljantiem? Ieskatīsies arī slavenā amerikāņu iluzionista Hudini atslēgu noslēpumu kambarī un uzzinās, kurš burvju mākslinieks pirmais izdomāja burvju Kino trikus.

Izrāde ar žonglēšanas, dejas un objektu teātra elementiem “Kur kamoliņš ripo?”

Piedāvā: Radošā apvienība “Teātris azotē”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienē un digitāla norise

Kontaktinformācija: Marika Čerņavska, e-pasts: marikacernavska4@gmail.com, tel. nr.: 29187360

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/izrade-ar-zonglesanas-dejas-un-objektu-teatra-elementiem-kur-kamolins-ripo/>

Izrāde ir veidota pēc lucu pasakas “Saimniekmeita un bārene zemzemē” motīviem, taču radošās komandas interpretācijā līdztekus oriģinālajam pasakas tekstam ļoti svarīgs nozīmes nesējs ir kustība žonglēšanas, dejas un objektu teātra formā. Šī iemesla dēļ pasaka ir universāla un tajā ir nozīmes slāņi, ko ļoti labi uztver gan mazs bērns, gan pusaudzis un pieaugušais.

Pēc izrādes iespējama gan laikmetīgās dejas, žonglēšanas vai objektu teātra nodarbība, gan diskusija par valodas vērtību, iespējām izdzīvot un mūsu katra atbildību šajā jautājumā.

Šodien Ludzas igauņu jeb lucu kopiena vairs nepastāv, un tikai padsmīti gadus atpakaļ ir miris pēdējais šīs valodas lietotājs, taču vairāku gadsimtu garumā Ludzas pusē dzīvoja vairāki tūkstoši lucu – runāja savā valodā, ģērbās citādi nekā vietējie un dziedāja citas dziesmas. Iestudējumā lucu pasaka tiek stāstīta ļoti tuvu oriģināltekstam, skan arī dziesmas un atsevišķi vārdi lucu valodā, tomēr tā noteikti nav pagātnes restaurācija – ar dejas, ritma, objektu teātra un žonglēšanas starpniecību ir mēģināts izstāstīt arī mūsdienās aktuālu stāstu par to, cik grūts ir ceļš uz pieaugšanu un saprašanu. Arī ģimenē.

Citi noderīgi resursi

Iepazīstoties ar cirka nozari plašāk, aicinām ielūkoties vairākos informatīvos materiālos:

- Par [cirku Latvijā](#) lasiet Nacionālajā enciklopēdijā.
- [Informācija par cirka nozari Latvijā](#), institūcijām un aktuāliem notikumiem apkopta Kultūras ministrijas tīmekļvietnē.
- Informācija par Rīgas cirku, tā vēsturi, atjaunošanas stāstu un mūsdienu darbības stratēģija meklējama [cirka tīmekļvietnē](#).
- Rīgas cirka [raidierakstā “Sarunas par cirku”](#) iespējams dzirdēt šī laika cirka *balsis*.
- Projekts par Rīgas cirka jaunāko vēsturi [“Rīgas cirka stāsti”](#) apkopo cilvēku loka, kas ir daļa no Rīgas cirka jaunākās vēstures, mutvārdu liecības, sarunu atšifrējumus un fotoattēlus.
- Starptautiskais laikmeģīgā cirka un ielu mākslas [festivāls “RE RĪGA!”](#) ik gadu vasaras izskaņā iedzīvojas Rīgas ielās, parkos, dārzus un citviet.
- Vēsturiski materiāli par cirku Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva audiovizuālo, foto un skaņas dokumentu digitālajā krātuvē pieejami te: [redzidzirdilatviju.lv](#).
- Dzīvnieku aizsardzības organizācijas “Dzīvnieku brīvība” apkopotā [informācija par dzīvnieku izmantošanu cirkā](#).

* * *

Atgādnēs praktiskai lietošanai:

- Visplašākā informācija par programmā rekomendētajām kultūras norisēm atrodama [programmas mājaslapas katalogā](#).
- Mājaslapas katalogā var nebūt norādītas:
 - visas valsts kultūras iestāžu (tas ir, valsts kapitālsabiedrību teātru, koncertiestāžu, muzeju u. c.) piedāvātās norises, taču tās ir iekļautas programmas saturā un atrodamas konkrēto institūciju mājaslapās.
 - īslaicīgi notiekošās kultūras norises (izstādes, vienu vai dažas reizes notiekoši koncerti utt.), kuru apmeklēšana jāaskaņo, sazinoties ar programmas komandu.
- Pedagogi lemj par katras konkrētās norises atbilstību noteiktai vecumgrupai un sasaisti ar mācību un audzināšanas darbu.
- Aktuālāko norišu izlases atrodamas ikmēneša jaunumu lapās, kas arī pieejamas [mājaslapā](#).
- Mājaslapas [aktualitāšu sadaļā](#) atrodama informācija par aktuālajām kultūras norisēm un skolēnu atsauksmes.
- Pašas jaunākās ziņas, foto un videomateriāli atrodami programmas “Latvijas skolas soma” sociālo mediju kontos “Facebook” <https://www.facebook.com/latvijasskolassoma>, “Instagram” <https://www.instagram.com/latvijasskolassoma/> un “X” https://x.com/LV_skolas_soma, kā arī programmas YouTube kanālā

<https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma>. Sociālajos medijos aicinām pievienot savu vērtējumu komentāru sadaļās vai dalīties ar kādu no ierakstiem un savu pieredzi.

Par norisēm, kas nav atrodamas nevienā no šiem resursiem, jāpārlicinās, vai tās atbilst programmas mērķim, sazinoties ar programmas “Latvijas skolas soma” komandu, rakstot uz e-pastu: pasts@latvijasskolassoma.lv.

Programmas YouTube kanālā <https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma> ievietoti arī iepriekšējo gadu semināros, konferencēs un forumos sniegtie pedagogu un kultūras nozares ekspertu pieredzes stāsti un lekcijas, t.sk., programmas atklāšanas koncerta ieraksts, kā arī citi audiovizuālie resursi un metodiskie materiāli.

www.latvijasskolassoma.lv #LatvijasSkolasSoma
